

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ВНУТРІШНІХ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

У статті розглянуто основні групи внутрішніх факторів, які здійснюють вплив на підвищення якості продукції підприємства з точки зору їх взаємозв'язку. В процесі дослідження виділено основні форми взаємозв'язку внутрішніх факторів впливу на підвищення якості продукції.

Ключові слова: *якість продукції, внутрішні фактори, технічні фактори, організаційні фактори, економічні фактори, трудові фактори, взаємозв'язок факторів.*

A. SAVITSKYI

Khmelnitskyi National University

INTERACTION OF THE INTERNAL FACTORS OF INFLUENCE ON THE ENTERPRISE'S PRODUCTION QUALITY GROWTH

The article is about main groups of internal factors, which can influence on the production quality of an enterprise. It was emphasized the key role of internal factors in the manufacturing process of an enterprise. It was made the research through the separate groups of internal factors in the view of its connection with the main stages of the life cycle of products units. There was examined technological internal factors and their main influence on the production quality, also it was taken into attention the research of economic internal factors, organizational internal factors, labor internal factors and their specific features. In order to summarize all been researched, it was reached main aim of the article content, which deals with the presenting of tight interaction between groups of internal factors and their significant impact on the production quality of the enterprise.

Key words: *production quality, internal factors, technical factors, organizational factors, economic factors, labor factors, factors connection.*

Постановка проблеми. Сучасний розвиток ринкової економіки ставить перед вітчизняними підприємствами нові завдання та нові вимоги щодо виробництва їхньої продукції. Посилення ролі споживачів, співпраця підприємств на регіональному на інтернаціональному рівні змушує вітчизняних товаровиробників приділяти багато уваги дослідженню якісних параметрів своєї продукції з різних точок зору та з урахуванням всіх факторів, які впливають на її виробництво. Для того, щоб досягти високих якісних характеристик продукції, в першу чергу, необхідно досліджувати всі внутрішні фактори, які впливають на якість продукції підприємства та безпосередньо залежать від самого підприємства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання, пов'язані з дослідженням факторів впливу на якість продукції промислових підприємств, знайшли відображення в роботах як вітчизняних, так і закордонних вчених та дослідників, зокрема: Кривошеков В.І., Морозов Ю.Д., Леонов І.Г., Аристов О.В., Лойко Д.П., Вотченікова О.В., Удовиченко О.П., Котлар М.А., Малюга Л.М., Левкулич В.В., Шаповал М.І., Зайцева Л.О., Гавриш О.А., Смоленюк П.С., Гузар Б.С. та ін.

Метою статті є дослідити групи внутрішніх факторів підприємства та визначити їх взаємозв'язок за допомогою якого вони можуть здійснювати вплив на якісні характеристики продукції та підвищувати їх.

Результати дослідження. Якість продукції є досить специфічним та багатограним поняттям, яке необхідно досліджувати та вивчати на різних стадіях виробничого процесу. Виходячи з цього, на якість продукції впливає ряд факторів, які постійно взаємодіють між собою та за допомогою свого взаємозв'язку здійснюють певний вплив. Проте, одні фактори можуть діяти у взаємозв'язку, інші самостійно. Факторний взаємозв'язок можна розглядати з точки зору всіх стадій життєвого циклу продукції, який може відображатися як на певній окремій стадії, так і на кількох [5, с. 52].

Взагалі, дію факторів, які можуть забезпечувати якість продукції слід охарактеризувати як конкретну силу, яка має здатність впливати на властивості сировини, матеріалів, певних виробничих елементів та виробу в цілому [6].

Виходячи з цього, для того, щоб задовольнити споживача, в першу чергу необхідно звертати увагу на споживчі властивості продукції, які характеризуватись продукцію через одиничні або комплексні показники, а саме фактори. На думку таких вчених, як Кривошеков В.І. та Морозов Ю.Д. усі фактори, які здійснюють вплив на якість продукції головним чином можна представити за допомогою трьох наступних блоків, а саме: фактори, які залежать від внутрішніх умов на підприємстві; фактори, які залежать від здібностей персоналу, тобто людського фактора; фактори, які залежать від зовнішніх умов, в яких функціонує підприємство [1, с. 25].

Найважливішими факторами є так звані внутрішні фактори, що є чинниками внутрішнього стану підприємства та характеризують можливість підприємства функціонувати у зовнішньому середовищі та вести боротьбу з приводу конкурентоспроможності своєї продукції [4, с. 90].

Внутрішнє середовище підприємства, в якому формуються якісні параметри майбутніх виробів, в першу чергу, пов'язані з технологіями та устаткуванням на підприємстві, організацією та дисципліною, метрологічним забезпеченням, технологічним контролем, розвитком науково-дослідних робіт, кваліфікацією, професіоналізмом, активністю, досвідом, винахідливістю та ініціативністю робітників підприємства [1, с. 25].

Різні вчені та науковці об'єднують внутрішні фактори у чотири групи: технічні, організаційні, економічні і трудові (табл. 1.). Кожна група зазначених внутрішніх факторів має свої особливості та по різному може впливати на якість продукції протягом усіх етапів життєвого циклу продукції. На думку автора, необхідно виділити чотири основних етапи забезпечення якості продукції, таких як: маркетинговий, організаційний, технологічний та інноваційний етапи забезпечення якості продукції підприємства.

Таблиця 1

Групи внутрішніх факторів, які впливають на підвищення якості продукції підприємства

Група факторів	Етапи життєвого циклу продукції	Фактори
Технічні	Організаційний, технологічний та інноваційний етапи забезпечення якості продукції	Технічний рівень бази проектування, конструкція, послідовність зв'язку елементів, технологія виготовлення, засоби технічного обслуговування і ремонту, експлуатація, система резервування.
Організаційні	Маркетинговий, організаційний, технологічний та інноваційний етапи забезпечення якості продукції	Організація виробничих процесів, розподіл праці і спеціалізація, методи контролю, порядок пред'явлення та здачі продукції, транспортування, зберігання, споживання або експлуатація, технічне обслуговування, ремонт та відновлення технічних параметрів, утилізація або переробка.
Економічні	Маркетинговий, організаційний, технологічний та інноваційний етапи забезпечення якості продукції	Ступінь підвищення рівня продуктивності праці, собівартість, ціна, рівень оплати праці, рівень затрат на технічне обслуговування і ремонт.
Трудові	Маркетинговий, організаційний, технологічний та інноваційний етапи забезпечення якості продукції	Професійна підготовка працівників, фізіологічні та емоціональні аспекти підготовки праці, мотивація.

*складено та доопрацьовано автором на основі: [5, с. 52-54; 3, с. 113-120].

На нашу думку, для того, щоб досягти потрібного рівня якості продукції, внутрішні фактори виробництва взаємодіють одне з одним та в процесі утворення свого взаємозв'язку здійснюють вплив на якісні параметри продукції (рис. 1).

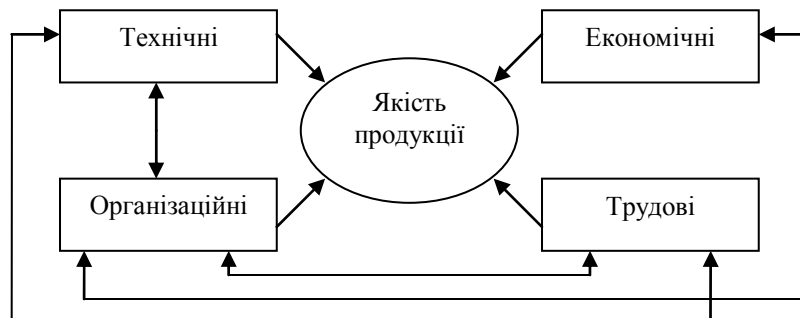

Рис. 1. Взаємозв'язок внутрішніх факторів, які впливають на підвищення якості продукції підприємства

*складено та систематизовано автором на основі: [5, с. 52-54; 3, с. 113-120].

Кожна з наведених груп факторів може по різному впливати на якість вироблених одиниць продукції. На думку різних вчених та науковців, досить велику увагу необхідно приділяти технічним факторам формування якості продукції. Технічні фактори здійснюють вплив на формування якості продукції на організаційному, технологічному та інноваційному етапах забезпечення якості продукції. В першу чергу, технічні фактори мають бути правильно оцінені на направлені, що в подальшому сприятиме вирішенню багатьох задач, які пов'язані з інженерними питаннями, проектуванням, виробництвом та експлуатацією виробів. У такому випадку, всі менеджери та працівники підприємства, які пов'язані з технологічним процесом виробництва продукції мають володіти уявленнями про можливості як кожного з факторів окремо, а так і їх сукупності [7]. Проте, якщо добре спроектовані та підготовлені до виробництва одиниці продукції зазнають поганої організації виробництва, зберігання, перевірки, пакування та транспортування, високі якісні параметри продукції втрачаються [5, с. 52]. Тому, для того, щоб постійно забезпечувати якісні характеристики продукції, необхідно вдало використовувати прогресивні технології, досконало направляти потрібний рівень механізації та автоматизації виробництва у поєднанні з ретельним технологічним контролем, який сприяє забезпеченню стабільному протіканні виробничого процесу, що в подальшому, унеможливає виникнення певних відхилень якісних параметрів майбутніх виробів [7].

Найголовнішими факторами, які здійснюють вплив на якість продукції, прийнято вважати економічні фактори впливу, так як їх врахування особливо важливе у процесі розвитку виробництва в ринковій економіці. Відповідно до своїх властивостей економічні фактори можна поділити на контрольно-аналітичні та стимулюючі.

Економічні фактори, також мають тісний взаємозв'язок з організаційними факторами впливу на якість продукції, так як вимірювання затрат праці, засобів та матеріалів впливає на досягнення і

забезпечення певного рівня якості виробів. Найбільш стимулюючим фактором є ціна і зарплата. Висока ціна не даремно засвідчує виробництво продукції високої якості, так як ціна повинна покривати всі витрати підприємства пов'язані з виробництвом та забезпечувати рівень його прибутковості, тому правильно організоване ціноутворення стимулює підвищення якості [5, с. 53].

Для того, щоб забезпечити належну якість продукції, вагомими та невід'ємними фактором є трудові фактори, які пов'язані з здібностями та можливостями працівника, його професійною, фізіологічно та емоційною підготовкою. Трудові фактори є специфічними факторами та досить різнобічно можуть здійснювати вплив на якість продукції під час виробничого процесу [2, с. 32], так як вони пов'язані не тільки з суто виробничими процесами, а і підбором і розстановкою працівників, організацією обліку праці, відносинами в колективі, організацією обміну досвідом між працівниками та організацією відпочинку [1, с. 25].

Розглядаючи трудові фактори впливу на якість продукції, слід зазначити, що від професійної підготовки працівників залежить рівень використання технологічних факторів, так як будь-який працівник повинен вміти правильно здійснювати виробничий процес та експлуатація технологій. Також, вміння керівника організувати виробництво підкреслює, що трудові фактори здійснюють прямий вплив та організаційні фактори. Проте, з переходом на нові технології участь трудових факторів може слабшати за рахунок того, що в процесі виробництва більше застосовується автоматизована та машинна праця. Тоді, в організаційних факторах трудовий елемент відіграє вже більш вагомійшу роль, особливо, коли мова йде про підходи щодо експлуатації технологій та засобів праці для виробництва виробів [2, с. 32].

Виходячи з вище наведених досліджень, слід відмітити, що існує певна система взаємозв'язків впливу внутрішніх факторів на якість продукції. На нашу думку, необхідно виокремити та представити п'ять форм прояву таких взаємозв'язків, а саме: технічні фактори → організаційні фактори → якість продукції; економічні фактори → організаційні фактори → якість продукції; трудові фактори → технічні фактори → якість продукції; організаційні фактори → трудові фактори → якість продукції; трудові фактори → організаційні фактори → технічні фактори → якість продукції.

Висновок. Отже, можна вважати, що за допомогою вдалого утворення та поєднання зазначених взаємозв'язків внутрішні фактори створюють ряд переваг, які забезпечують удосконалення виробничих процесів продукції на підприємстві та досягнення її більш досконаліших характеристик, що в свою чергу, створює нові конкурентні переваги. Тому, для вітчизняних підприємств необхідно більше приділяти уваги вивченню всіх внутрішніх факторів, які впливають на підвищення якості продукції підприємства, так як саме внутрішні фактори прямо залежать від його діяльності.

Література

1. Кривошеков В. И., Морозов Ю. Д. Менеджмент: теория и практика управления качеством продукции. – Днепропетровск: «Наука і освіта», 2004. – 264 с.
2. Леонов И. Г., Аристов О. В. Управление качеством продукции. М.: Изд. Стандартов, 1990. – 223 с.
3. Лойко Д. П. Управління якістю: навч. посіб. – 2-е вид. / Д.П. Лойко, О.В. Вотченікова, О.П. Удовіченко, М.А. Котлар. Львів: «Магнолія 2006», 2010. – 336 с.
4. Малога Л. М. Управління факторами конкурентоспроможності підприємств // Л. М. Малога / Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка». – № 11 (37). – 2012. – с.88-91
5. Шаповал М. І. Основи стандартизації, управління якістю і сертифікації: підручник. – 3-е вид., перероб. і доп. – К.: Вид-во Європ. Ун-ту, 2002. – 174 с.
6. Левкулич В. В. Зовнішні та внутрішні фактори впливу на забезпечення та покращення якості продукції. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/nvuu/Ekon/2012_36/statti/3_13.htm
7. Шаповал М. І. Менеджмент якості. Навчальний посібник. – Київ. – 2007. – 471 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/books-text-9631.html>

References

1. Krivishchekov V. I., Morovov J. D. Menedgment: teorija i praktika kachestvom prodykcuij. – Dnepropetrovsk : «Nauka i osvita», 2004. – 264 s.
2. Leonov I. G., Aristov O. V. Upravlenije kachestvom produkciui. M. : Izd. Standartov, 1990. – 223 s.
3. Lojko D. P. Upravlinnia jakistiu: navch.posib. – 2-e vud. / D.P. Lojko, O.V. Votchenikova, O.P. Ydovichenko, M.A. Kotlar. Lviv: «Magnolija 2006», 2010. – 336 s.
4. Maliuga L. M. Upravlinnia faktoramu konkurentospromognosti pidpruemstv // L. M. Maliuga / Vseykrajinskyj naykovo-vurobnuchuj gurnal «Innovacijna ekonomika». – № 11 (37). – 2012. – s.88-91
5. Shapoval M. I. Osnovu standartuzaciji, upravlinnia jakistiu i sertifikaciji: pidry4nuk. – 3-e vud., pererob. i dop. – K.: Vud-vo Evrop. Un-ty, 2002. – 174 s.
6. Levkylu4 V. V. Zovnishni ta vnytrishni fakotory vplivu na zabezpechennia ta pokrashchennia jakosti prodykciji. [Elektronnyj resurs]. – Regym dostypu: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/nvuu/Ekon/2012_36/statti/3_13.htm
7. Shapoval M. I. Menedgment jakosti. Navchalnuj posibnuk. – Kyjiv. – 2007. – 471 s. – [Elektronnyj resurs]. – Regym dostypu: <http://www.info-library.com.ua/books-text-9631.html>
- 8.

Рецензія/Peer review : 22.7.2013 р. Надрукована/Printed : 22.8.2013 р.
Рецензент: д. е. н., проф., зав. кафедри міжнародних економічних відносин
Хмельницького національного університету Нижник В.М.